

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Szerkesztik: Nagy Lajos és Boros György.

Megjelenik havanként egyszer. Ára 1 frt 20 kr. Egyes szám ára 12 kr.

Ének.*)

Gyermekek számára.

Dallam: Elmégy kedves gyermek —

Gyermekednek szája
Dicsér téged, Isten!
Imádat és hála
Kél e zsenge szívben.
Hallgasd meg nyelvemnek
Gyöngé rebegését,
S érező szívemnek
Teérted verését!

Tégy szent vallásomnak
Szerető keblére!
Mint égi társamnak
Síríg hű ölére!
Ő áldjon meg engem,
Ő vezessen hozzád,
Hogy az én szívemben
Lakozzék mennyország!

Tündér virágkorom
Nem nyílik örökké,
Elhervad egykoron
S nyoma se lesz többé;

De soha sem hervad
A lelki buzgóság,
Igéd rá a harmat
S gyümölcse boldogság.

Teremts tiszta szívet
Oh Isten, énbennem!
És gyermekded hitet
Munkálj én szívemben!
Ki szeret, hisz, érez,
Gyermekek módjára:
Az ilyeneké lesz
A mennyek országa.

Vezess, Atyám, engem
Szent isméretedre,
S igaz félelmedben
Órizz meg örökre!
Add, maradjak gyermek,
Napom alkonyáig!
Vétket ne ismerjek
Koporsóm zártáig!

*) A D. F. E. pályázatán pályadíjat nyert költemény.

Mint gyermek, Rád hagyjam
Minden én ügyemet!
Mint gyermek, csókoljam
Dorgáló kezedet!

Mint gyermeket érjen
Utol a végálmom,
Mig neved az égben
Angyaliddal áldom!

Sántha Károly,

Miként biztosítsuk életünket?

Mindnyájunknak, kik munkánk után élünk és tartjuk fenn házunk népét, magunk és házunk népe iránt való kötelességünk arról gondoskodni, hogy öreg vagy munkára nem alkalmas napjainkra magunknak némi könnyen élhetést, nyugalmat, halálunk esetére ugyanezt hozzánk tartozóink számára biztosítsuk. E természetes erkölcsi érzésnek kellene eszközül szolgálni az életbiztosító intézeteknek. Ugy látszik iparkodnak is felhasználni ez érzést. Számításom szerint Kolozsvár városában 6 életbiztosító intézet munkálkodik. A biztosító intézetek ügynökei hajtóvadászatot tartanak a biztosítókra; napi alkalmatlanságaink közé számítjuk az ügynökök unszolgató bőbeszédek végig hallgatását. Ki javára történik e nagy hajhászat? Ha egyszerű józanokosságunkat elévesszük s egyszerűen okoskodunk, megtaláljuk a feleletet.

Az ügynökök mindig valamely példára hivatkoznak, hogy ez vagy az a biztosító a biztosítási nehány részlet megfizetése után meghalván, családja, gyermekei minő szép összeget kaptak. Magunk is tudunk ily eseteket. Ebből azt tanulhatjuk, hogy kedveseinknek akkor teszünk hasznos dolgot, ha minél előbb meghalunk. Keserves biztatás! Tudjuk azt is, hogy lutrin is nyer hébe-korba egy-egy lutri rakó; ám de azt is tudjuk, hogy az államnak, a lutris hivatalnokok tartása mellett is, szép haszna van a lutriból. Ez még hagyján! Az állam hasznából az egyesekre is háromlik haszon.

Sok eset van, hogy biztosított nők, gyermekek a biztosító halálával szép összegeket kapnak. Kiktől? A biztosító intézetek utján a más biztosítóktól. Ez is természetes: a kölcsönösség elvének alkalmazása; s ha a dolog csak ennyiből állana, mint emberbaráti humanus intézményt üdvözölnők is az életbiztosítást.

Ám de a biztosítók nem csak egymást segítik kölcsönösen, hanem hordozzák a biztosító intézetek fényes háztartása tetemes költségeit is; tartják számos hivatalnokait, a kik, ha számra nem is, de javadalomban versenyeznek az állam hivatalnokaival. Részemről nem láttam állami hivatalnokot, a ki hivatalos fizetéséből meggazdagodott volna; ellenben

a biztosító intézetek intézői, vezetői között hány dúsgazdag van. Ezen kívül fizetik a hivatalok nagy lakbéréit, adják az alapítóknak és részvényeseknek évi osztalékait, növelik a társaságok tartalék tőkéit stb. Érdemes volna szám adatokban kimutatni, hogy mit fizetnek a biztosítók egymásnak, s mit a biztosító intézeteknek.

Számitások mellőzése okáért a többek közül egy tényt adok elé.

Egyik jó barátom ez előtt 25 évvel biztosítási szerződést kötött, hogy halála esetén maradékainak egy ezer forintot fizessen a társaság. Ezért fizet évenként 29 frtot és néhány krt. Ha e jó barátom, mitől Isten őrizze, most meghalna, kedvesei 500 frttal kapnának kevesebbet annál, a mennyit ő már befizetett. És ha e jó barátom 85 éves koráig él, a mit lelkemből óhajtok, kötelezettsége szerént az évi illetéket fizeti, halálával 3000 frttal lesznek megrövidítve azok a kedvesei, kiknek jóllétéért áldoz.

Nekem is felhozhatja valaki, hogy ez csak egyes eset; de én hiatokozom minden egyes biztosítóra. Különben is a fennebb eladottak szerént világos, hogy a biztosítóknak sokat kell áldozni.

Miként elégitsük ki tehát elől jelzett erkölcsi érzésünket; miként biztosítsuk tehát magunkat és kedveseinket? E kérdésre negyven évvel ezelőtt bajosan tudtam volna feleletet adni; ma már könnyen megadom a tanácsot: gazdálkodjunk s gyűjtsünk magunk magunknak biztosító tőkepénzt! Ez könnyű! A pénzintézetek s ezek közt a takarékpénztárak s maga az állam a nem régóta életbe léptetett postai takarékpénztárakkal éppen erre a célra szolgálnak.

Ma már nem kell arra törekednünk, hogy nagyocska összeget gyűjtsünk össze s azt adjuk ki kamatra; krajczárokat helyezhetünk el úgy, hogy pénzünk kamatot hajtson; elhelyezett krajczáraink, folytonosan melléjük teendő krajczárainkkal s betételeink kamataival, mint a hógomolya gurulásában, folytonosan növekednek. Nem is nagyon bajos dolog ez. Magamat veszem például: ötven esztendeje, hogy pipás vagyok, még pedig ugynevezett elázott pipás; most is ég szájamba egy négy krajczáros szivar. Ha nekem ötven évvel ezelőtt az a becsületes gondolatom jött volna, hogy minden nap egy szivarral kevesebbet füstöljek el, mint a mennyit elfüstöltem s a napontai 4 krt. minden hónap végével takarékpénztárba tettem volna; ma pár ezer forintom volna belőle. E kis megtagadás sem testemnek, sem lelkemnek nem ártott volna, talán még egészségemre szolgált volna. Annyi bizonyos, hogy pipám bűdös füstjével kevesebbet alkalmatlankodtam volna másoknak.

Mindenkinek van valami kedvtelése, gyengesége, melyért folytonosan költ: a pipás pipázzék pár pipával kevesebbet; az iddogáló igyék naponta pár pohár borral vagy pálinkával kevesebbet, ki szereti jól élni, éljen kissé soványabban, a cziczoma kedvelő legyen kissé egyszerűbb; a naponkint megtakarított krajczárokat tegye takarékpénztárba, s az élet rendes körülményei között biztosítja magát és övéit.

E tanács ellen két nehézséget szoktak felhozni: egyik, hogy az ember élete mulandó s a legerőteljesebb ember is könnyen elpusztulhat. Ez nem keresztény emberhez illő gongolat. A minő esztelenség a magunk és kedveseink boldogulását a szerencse megütésétől, például a lutrin való nyeréstől, hogy sorsjegyükkel első nyereeményt nyerünk, vagy valamely véletlen örökléstől várni, éppen oly esztelenség valamely véletlen lehető csapástól való féltünkben a józanokosság által előnkbe szabott utról letörnünk. Igaz keresztény ember Istenben vetett bizalommal, Isten gondviselő jóságában való hittel hiúsággal munkálkodik; megteszi a mit Isten és a világi hatalom s különösen ön maga által megálitott törvény köteleességéül szab; ha hibáján kívül csapás éri azon megnyugszik, ha utódai az ő nyomdokán járnak, biztosítva lesznek az anyagi nyomortól.

Másik ellenvetés ez: könnyű a jó tanács, de bajos megtartani. A biztosító intézetbe akár hogy is bétesszük a mit évenként bé kell tennünk, mert különben elvesztjük eddigi bétételeinket. A takarékpénztárba nem levén kötelesek tenni, a betevést könnyen elmulasztjuk. Ez már nem csak keresztényhez, de még emberhez sem illő beszéd! Ha büszkén hirdetjük, hogy az ember a világ ura, önmagának miért nem tud ura lenni. A ki a maga által megszabott törvényt nem tudja megtartani, ám lássa, adja magát más tutorsága alá, ilyenekhez nem szólnak a jelen sorok.

Kovácsi Antal.

A székelvkekhez.

— Ajánlva mélt. *Daniel Gábor* urnak, Udvarhelymegye főispánjának, tiszteletem jeléül. —

Teremt-e Isten több magyart,
Ha mink is elfogyánk?

Vörösmarty.

Szállok ti hozzátok, édes székelvvek!

Halljátok meg szómat ifiak és vének.

Jertek ide, jertek — szép asszonya, lánya,

S mind a kiket Isten ép ésszel megálda.

Hadd tegyem kezemet szivetekre . . . így ni!
Egy kicsikét oda be is fogok nyitni ; —
Mert nekem úgy tetszik — s a mit látok — látok :
Nem éppen a legjobb rendben van szénátok.
Mesét mondanék — de magatok lennétek, —
Kik rajta kapnátok, hogy hazudok néktek.
Már pedig e virtust, egy Istenem, lelkem!
Sohse praktizáltam, soha nem sziveltem.
De meg aztán a mit mondani akarok,
Olyan szent igaz — mint égen a csillagok.
A minék még abból ránk ragyog a fénye,
Székely-magyar ember örök dicsősége.
Volt egyszer egy nagy nép — hogyne, hogyne tudnók? —
Szól az ének róluk . . . úgy hívták hogy: „Hunnok!“
Elég az hogy voltak . . . dicsőség e néven,
Emlékezni róluk gyönyörűség nékem.
Hej atyámfiai! ha beszélnem kéne —
Mely csoda dolgokat hajtottanak végre :
Három nap és éjjel kevés volna arra —
Annyi, a mi méltó tetteikből — dalra!
Az volt ám a derék, híres vitéz egy nép!
Mióta a világ: nem látott ilyet még.
Említsem királyát — turulos Etelét?
A ki villámokkal irta hírét, nevét . . .
Elmondjam-e mind e rövid versek rendén:
Mint foglaltak hazát Duna-Tisza mentén?
Avagy zengjem ezer diadalmas harcát —
Kik a fél világot keresztül viharzák? . . .
Kiknek porig hódolt büszke Bizáncz, s Róma,
Nagy időn át hordva kincseit adóba.
Ám maguk nem nyögték soha senki jármát,
Szabadságuk lévén életüknél drágább.
Igaz szittya lelkük — mert büszke volt arra,
Hogy idegen urnak parancsszavát hallja:
Elvérzettek inkább testvérküzdelemben,
Semhogy idegennek meghódolni kelljen . . .
Midőn beborult már, leáldozott napjuk,
Eltűntek az éjben . . . elhalt zúgó harcuk.

A dicsőség őket szárnyaira vette,
Fényes „hadak utján“ Hadúrhoz emelte.
Csaba királyfi — egy kis csapat élén —
Bujdokol hegy-völgyön . . . sűrű erdők mélyén . . .
„Erdővidék“ felé addig-addig mentek:
Mig a Rika táján uj hazára leltek.
Elmondjam-e mindezt elejétől végig?
A minék hallása ma is hevit . . . szédit . . .
Nem mondom — mert minden krónikánál szebben
Meg van írva tudom — a ti szivetekben.
Oh én érzem örök dicsőségük árnját,
A mely lelken oly mámoritón jár át.
A büszkeség heve zsongja át valómat:
Hogy e világhősök ősapáink voltak!
A midőn a magyart — s hajh be sokszor történt! —
A viharzó vészek már-már elsöpörték . . .
Jött a tatár, török . . . elnyomta a német, —
Örök harc, küzdelem sebeitől vérzett:
Mi adta az Erőt, győzni a sok harcot,
A Hitet, mely minket e helyen megtartott?
Az a tudat: hogy szent örökséget védünk,
S ősapáink lelke harcol velünk . . . értünk . . .
Ellenség ha ránk tört nyiltan avagy titkon:
A székely volt első a zord csatasíkon.
Szerette, féltette bérczes kis hazáját,
Jaj volt azoknak, kik ősfaját gyalázták . . .
Daliás, hős, nemes volt a hunvészékely —
„Minden kis vércseppje drága gyönggyel ért fel.“
Rendületlen állott hite kőszikláján,
Nem járt a bünösök hitlenek tanácsán . . .
Szelidség, jó erkölcs volt szive vezére,
Isten és emberek gyönyörüségére . . . !
De az idő fordult . . . változtak a dolgok,
Az igaznak, jónak szép rendje megbomlott.
Turul sasmadár — mely egykor merészbatran
A napba tört, ma hajh vergődik por-sárban.
Honnan, miért ez így? e változás kérdem — ?
Hiszen az a nap süt még ma is az égen.

mellett az oktatás-nevelés ügye annyira szent volt előtte, hogy papi kötelességei közzé számította az iskolára felügyelést. De mestere ezt a jogát, mintegy maga feletti elsőbbséget, nem akarta elismerni. „Egy oltárnál szolgálunk!” monda s az igaz is volt, a mennyiben egyik prédikált a másik énekelt és mindkettő az Ur templomában; csakhogy ilyes érvvel a hadnagy is azt mondhatná a kapitányáról, hogy nincs felsősége, mert egy ezredben szolgálnak. Elég az hozzá, hogy ebből sur-lódás és a papra nézve kedvetlenség következett.

Meg sugom olvasóimnak, hogy az a pap az én atyám volt.

Brassai.

Jegyzések a „Falusi pap”-hoz.

¹⁾ 1. Mózes 2, 7.

²⁾ *Impossibile nulla Obligatio est.* (Digesta. 185.) —

A közéletben így szárnyal: *Ultra posse nemo obligatur.* —
A német nyersebben: „Ein Schelm, der's besser macht, als er kann.“

³⁾ *Heautontimorumenos.* I. 1, 25.

⁴⁾ Schopenhauer is a *sympathiá*-t veszi fel az erkölcsiség alapjául.
(Grundprobl. d. Ethik.)

⁵⁾ „*Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.* (Sat. X. v. 355)

A népnevelés.

A népnevelés a nép szerencséje. Nem mindig juthatott azonban oly könnyen e szerencséhez, mint manapság. Régebben nem hivatották a nép gyermekét iskolába. Nem volt neki szüksége sem olvasásra, sem egyéb tudományra, mert hivatalt viselnie nem volt szabad — s egyéb hasznát miben láthatta volna tanulásának, mikor még az se volt, a mit olvasson. A régi görögök gymnasinába is csak vagyonos ember gyermeke mehetett, mert a tandíj nagyon magas volt. A tanítókat senki se fizette. A tandíjból kellett megélniök. A rómaiaknál az egész köztársaság időszakába nem volt nyilvános iskola. A németek is kezdetben csak városi iskolákat szerveztek. A népiskolák alapításának a reformatio adott nagyobb lendületet, midőn Luther a bibliát nemcsak lefordította a nép nyelvére, hanem sürgette is, hogy a nép annak olvasására képesítették. Ez volt a legelső olvasókönyv. S hány ezer, meg millió embert boldogított a biblia olvasása! Csak akkor lettünk valódi keresztények, mikor közvetlenül merithettünk mindnyájan az üdvösségnek e forrásából. Csak ez által szabadulhatott fel az emberiség a lelki szolgaságból. S ha az angol és amerikai biblia-terjesztő társulatok milliókat költenek

évenként a szent könyv elterjesztésére, ez azt tanusítja, hogy még mindig millióknak van szüksége a lelki felszabadulásra.

A mai népiskola azonban már egyéb tudományokat is igyekszik a népnek nyújtani; mert ha minden mivelts országban szabaddá lett a nép jogi tekintetben, kell hogy szabaddá legyen szellemileg is. Kell, hogy a jogegyenlőség kellékeit minden ember megszerezhesse! Kell, hogy azon szellemi kincsek, melyeket az emberiség legkitünőbb lángelméi hátrahagytak és folytonosan gyarapítanak, szétterjedjenek a legerrejtettebb falvakba és a legutolsó kunyhókba is. A testi szolgaság megszűnését hadd kövesse a szellemi szolgaságból való fölébredés! Ne legyen többé a nép játékszer a hatalmasok kezében, hanem legyen ő maga a hatalom! Hatalom a maga erkölcsi és szellemi fenségében

A népnevelésnek és a népiskolának ez a dicső feladata van. S a kik a népet ez irányban vezetik, azok az ő legjobb barátai. Hagyjátok hát a panaszt, hogy terhes a népiskolai törvény, mert sokkal sötétebb volna az ifjuság jövője e törvény nélkül. Isten gyermekeinket nem azért adta, hogy dolgozzanak nekünk, mint barmaink, hanem hogy tegyék őket képesekké szabad, mivelts szellemű és könnyebben élni tudó emberekké lenni. Nekik saját maguk és hazájuk jóllétére többet kell tenni tudniok, mint mi tehetünk. A mi jutalmunk és büszkeségünk lesz azonban, hogy erre őket a nevelés és iskolázás által képesekké tettük. A népnevelés a nép szerencséje!

Kozma Ferencz.

A pap a nemzet gazdaságában.

Az ember ugy van teremtvé, hogy neki magának kell szükségletei tárgyait, saját erőinek feláldozásával, termelni, mivel azokat készen a természetben nem találja fel. Ebből következett, hogy az ember, a ki meztelen kezdette pályáját, most már biborba és bársonyba is tud öltözködni, és a természet-adta vad és kietlen földet egészen mássá alakította át, új ruhát szőtt neki virágos rétekből, kalászos mezőkből, a kökénybokor helyébe gyümölcsösöket, a nád helyébe búzát telepített; falukkal és városokkal diszította fel. Szóval az emberi szükségletek összes tárgyaiból egy új világot teremtett és telepített reá a természeti világra, melyet embervilágnak lehet nevezni, minthogy a világnak ember az alkotója és fenntartója.

E nagy világot, mint mondám, az ember tartja fenn. Folyton vál-

tozik elemeiben, az alkotó javakban, minthogy ezeket az ember minduntalan felhasználja önmaga fenntartása indokából, és szüntelen másokat teremt azok helyett, hogy az embernek legyen, a miből önön fogyasztásait kipótolhassa.

Az embernek az ő világa fentartására és fejlesztésére irányuló törekvéseiben áll az ő nemzetgazdasági munkássága.

Régebben csak az anyagi dolgokat tartván a nemzet gazdasága körébe tartozóknak, azokat, kik anyagi javakat nem termeltek, nem számították a nemzetgazdaság munkásai közé; ma a szolgálatokat is, melyek egyenesen vagy közbejárólag anyagi javakat termelnek, vagy ezekbe mennek át, gazdasági javaknak tekintik s eképpen a papok is, a kik az emberekben erőket fejlesztenek és nemesítenek a nemzetgazdaság munkásai is.

A pap hivata az erkölesség terjesztése; fejleszteni az erkölcsi érzést, a lelkiismeretet ébren tartani az emberekben, a jó és szép iránt őket fogékonyá tenni, bizonyos mértékű idealismust oltani beléjük, hogy az anyagiság hinárjába ne merüljenek, a jog és kötelesség érzetét mélyen meggyökereztetni, a tekintély iránt, mely a jog, a család, a jogilag szervezett társadalom és a minden erőket magában egyesítő istenség hatalmában nyilvánkozik, tiszteletet ébreszteni stb. stb. Mindezek a pap hivatáéhoz tartoznak.

De mi köze mindennek a nemzetek gazdaságával?

A gazdaságot az emberek úzik. Az ember munkája utján mintegy magamagát teszi át az általa termelt javakba. A milyen az ember, olyan a munkája is. Az ember még kedélyét is átviszi javaiba. Az áhitatos keresztény templomokat, a harczias várakat épít; a gyászoló feketébe öltözik, az ifju virágokkal ékíti fel magát. A gyenge erkölcs a munka gyengeségében is nyilvánkozik.

Kötelességet nem érző munkás, ellopja a munkaidőt s ezzel meg rövidíti a termelést, az embervilágot és munkaadója érdekét, vesztegeti a feldolgozandó nyers anyagot, rongálja a kezére bizott munka-eszközöket, az igavonó marhát és gépeket s mind ezekben kárára van a termelésnek; furfangossága által igyekszik kizsákmányolni a vele együtt dolgozó társak erejét, s mindezek megelőzésére ellenőrzőket kellvén tartani, sokasodik a kiadás és a termelési költség. A munka kivitelében is hanyag, rosz munkát végez, melyet lehetőleg eltakar, s így a nemzetgazdaság terményeit megrontja. Erkölestelen korszak eddigelé minden nemzet gazdaságát megrontotta és hanyatlásra vezette.

Ezen felül növeli a veszélyeket a vagyon és személyre nézve. A családi kapesok meglazulnak s ezzel a vagyonszerzés ösztöne eltompul, a gyerekeknek, a jövőben ezen munkásainak a nevelése silányul. A munka-akarat megrestül, a vagyon a szükséglettel szemben mindinkább kevesbül. A mások vagyona, sőt élete elleni merénylet gyakorivá válik. A tömlecek és fegyházak mind inkább népesülnek. A rabok és fogházak fenntartása és a bírák fizetései mind több áldozatot igényelnek. Az öngyilkosság mind inkább hirdeti az erkölcstanítók rossz munkáját. Az akasztófa mind gyakrabban demonstrálja a papoknak, kik ott a kivégzendőkkel megjelenni kötelesek, hogy hivatuk betöltése hiányos.

A papok az erkölcsiség terjesztése által fokozzák és nemesítik a nemzeti munkát és ennek terményeit, kevesítik az oknélküli erőáldozatokat.

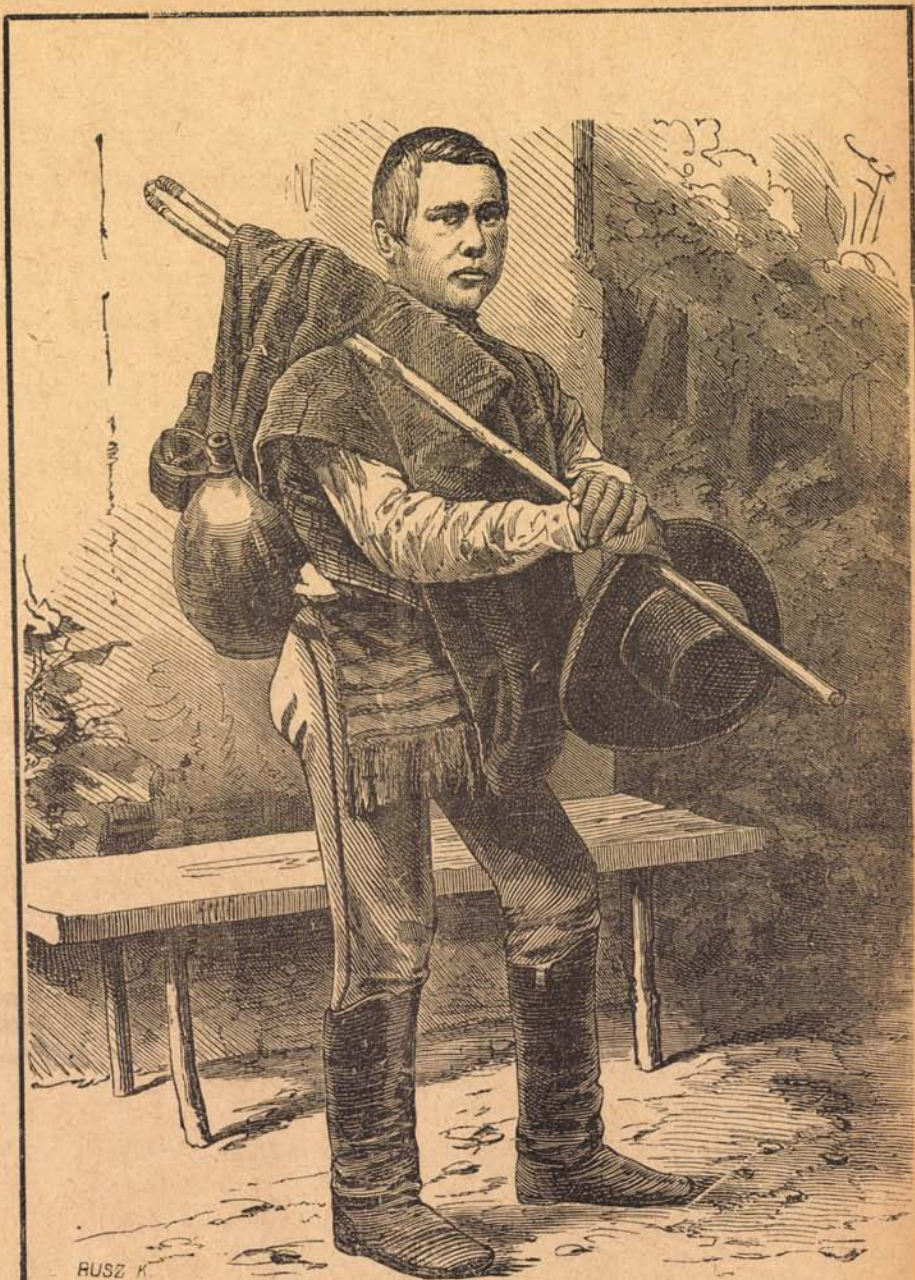
Dr. Berde Áron.

Egyleti élet és munkásság.

Mitevők legyünk? Vegyük mintául az olyan egyleteket, (a milyen pl a mértékletességi egylet), melyeknek tagjai a társulat főeszméjét felfogják, magokévá teszik, cselekvényeiket ahhoz alkalmazzák és így jó példával járva elől, minden mást, a kívül érintkeznek, azzal az eszmével megismerkedtetni, lehető minden módon magokat ahhoz alkalmazkodásra reá bírni, reá beszélni, sőt őket az egylet tevékeny tagjaivá avatni törekedjenek.

Találóbb szavakat hiába keresnénk rovatunk megkezdésére Dr. Brassai Sámuel elnök urnak az egylet közgyűléséhez intézett ezen szavainál. Hangsúlyozzuk az elnök óhaját mi is: vajha gondolata megvalósítását a fő- és fiók-egyletek tagjai lelkesen és hévvel felkarolnák!

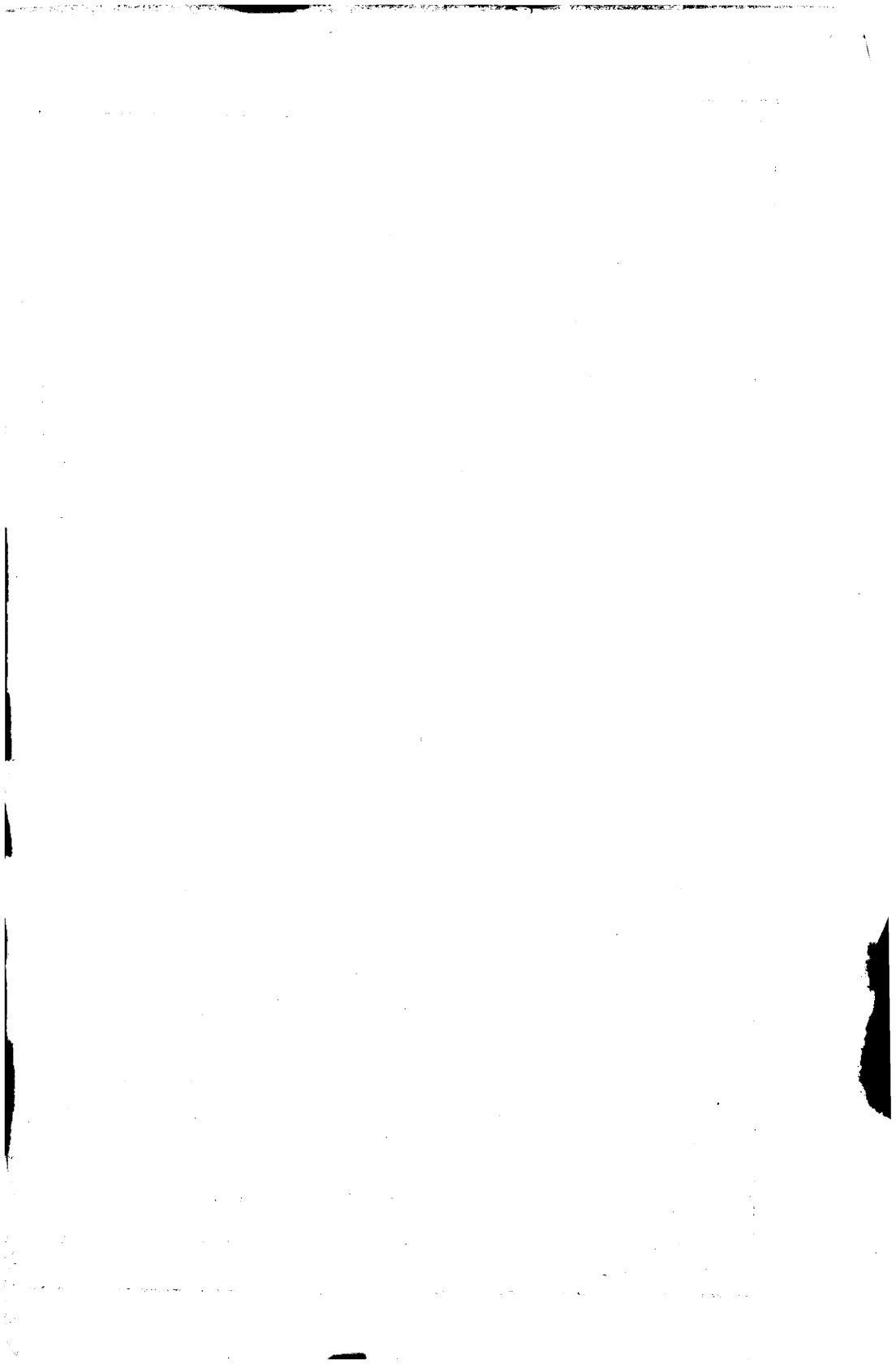
Irodalmi pályázatunk eredményét ezennel nyilvánosság elébe hozzuk. Életrajz beérkezett három, Dr Brassai Sámuel és Ferencz József urak, mint pályabírák véleménye alapján a választmány egyik dolgozatot sem tartotta jutalomra érdemesnek. Marosi Gergely élete inkább másolás, mint eredeti feldolgozás. Az adatok nem mindenütt megbízhatók. A kereszturi iskola körüli tevékenységét meglehetősen leírja, de ebben is több az általánosság. A három dolgozat közül legjobbnak mondható, mert itt-ott helyes életrajzi reflexiókkal találkozunk. Hunyady Demeter élete. Egy néhány életrajzi adat minden behatóbb feldolgozás nélkül. Kicsiny fáklya a mult idők sötétének megvilágítására. Ide több kutatás és buvárlás kell. A dolgozat vége inkább predikációba való. Hogy lehet meggazdagodni vagy Kelemen Benő élete. Már a cím nagyon szerencsétlenül van választva. Mintha a Kelemen Benő élete a meggazdagodásért érdemelne különös figyelmet. Különben az egész dolgozat nem egyéb, mint Jakab Eleknek „Kele-

RUSZ K.

A vándorló székely fiu.

Melléklet az „Uniárius Közlöny“ 2-ik számában közölt „A Székelyekhez“
című költeményhez.

Maros, Olt vidéke, szőke Nyárad mente,
Ma is olyan áldott . . . szép miként régente . . .
A vén Hargitáról egy-egy várrom néz le,
Hajdan Rhabonbanok zajos ősi fészke.
Ott alussza álmát Etele Rikája, . . .
Szép királyfiára . . . hős Csabára várva . . .
Zúgó fenyves erdők . . . vadregényes bérczek,
Mind . . . mind csak a székely hiréről beszélnek.
Oly sok dicső emlék lekötni a lelket:
Nem kérve cserébe mást — csak honszerelmet!
S ti, — a kiknek Isten adta e szép földet,
Melyet őseitek vérükkel öntöztek . . .
Hol az ős hit, ős tűz oltárai égtek . . .
Hozsánna zeng ma az egy Isten nevének . . .
Hol szebb — illatosabb a mező virágja,
Édesebb — mert magyar — a dal felhangzása . . .
Hol magyar kérdésre magyarul felelnek:
E megszentelt helyről, idegenbe mentek. —
Idegenbe mentek . . . idegen országba,
Magatok vesztére, csúfos szolgaságba . . .
Magyarok, véretek, fajunk romlására,
A székely, a magyar szégyen-piaczára . . . !
S kik a nagyvilágban rokon nélkül állunk,
Igy pusztulunk, veszünk, így fogy kicsi számunk.
Igy lesz veletek is majd nagyobb a száma,
A kik fenekednek gonoszul hazánkra . . .
Oh mert ellenségünk annyi mint a polyva!
Isten csodája, hogy élünk még e honba! . . .
. . . Voltunk nagylelkűek . . . nagyobb mint kellett,
Testvérül fogadván idegen népeket, —
A kik hálából most rugnak, rágnak, marnak,
És vesztét hirdetik a nemes magyarnak . . .
Ám ti mégis mentek . . . hadd fogyjon a lelke!
Oh hol van a székely régi honszerelme . . . ?
Régi honszerelme . . . régi jó erénye:
A lemenő napnak már kialvó fénye.
Földi javak után fut örege, ifja . . .
Daczos lelke Istent maga ellen hívja.

Tiszta buzátokat előlte a konkoly —
Senki a hon s lelke javával nem gondol . .
Mit nektek tűz oszlop . . . csipke bokor lángja? . .
Ti vágytok Egyiptom veres hagymájára . . .
„Nehéz itt az élet!” — ezt hajjátok egyre; —
Boldog Isten! hol nincs az életnek terhe?
Elmultak az idők . . . nem hull manna már ma, —
Nincs e földnek többé boldog kanaánja.
Küzdelem az élet . . . verejtékkal adják
Kenyerünknek minden betevő falatját.
De e föld itt még sem a siralom völgye,
Ha a hit, a remény, a szeretet tölt be.
Lám, az ég is borul . . . nem örökké tiszta, —
Igaz ember sorsát Istenre is bizza.
. . . Nekünk nincs több hazánk, — de ez egy: szent, drága,
Mint a hívőnek a Jézus keresztfája.
A ki ezt hűtlenül, könnyelműn elhagyja:
Bünt tesz — mint ki édes anyját megtagadja.
. . . Megálljatok! elég a vérvesztés bűne . . .!
Térítsen meg a hon bánatos könyűje.
A hová ti mentek: az lesz Golgotátok,
Lehet mindenetek, de soha hazátok!
Lesz talán mi ottan pillanatnyi jót ad . . .
Oh csak egy nem lesz — a szent föld: Magyarország!
Itt még lobog egy kis vigasztaló csillag,
Ott elborul az is . . . más hitre tanitnak.
Itt, ha csüggedsz: hited temploma hívogat . . .
Ott eleped lelked szomj s búsulás miatt . . .
Itt még zeng az édes, búbajos magyar szó, —
Ott elvész, mint zúgó viharban a jajszó.
Itt büszkén vallhatod magadat magyarnak,
Ott csak jövevény lész — a kit megtagadnak. —
Itt van neved . . . néped, van jogod, van hazád, —
Ott lész senki, semmi. Egy hontalan család!
Itt könnyü lesz sirod pora — ha majd nem lész,
Ott, az idegenben, virágtalan, nehéz . . .
— Oh hallgassatok hát intő szavaimra:
Kegyes Ábel sorsát ne bizza Kainra!

Ez a föld itt mienk . . . akárki mit mondjon!
Ezer éve védjük vérrel minden penton.
A szemetje, czenkje, baglyok, denevérek,
A kik hazát, hitet oly könnyen cserélnek —
A v a k a n d o k l e l k e k, kiknek nem szent semmi:
Hadd menjenek innen, más hazát keresni . . !
De Te székelyvérem állj helyeden váltig, —
Álld, vagy ver a végzet: küzdj, munkálj halálig.
Bízd a jó Istenre jóra való sorsod . . .
És ne feledd soha **szittyamagyar** voltod!

Murányi Sándor.*)

Az első keresztény gyülekezet.

Semmi sem hatja meg annyira az emberi szívet, mint édes övéinek hirtelen való elvesztése. A gyermek megkönyezi játszó társát. Az ifju kor barátsága megszakadhat az életben, de a szivben soha sem. Azt a fájdalmat, melyet a halál okoz, csak az tudja megmérlegelni, a ki már elvesztette kedvesét.

A tanítványoknak ez utóbbi, tehát a legnagyobb fájdalom jutott osztályrészül, akkor, a mikor szerető mesterök a Jézus Krisztus meghalt! Valahányszor megérjük Nagypénteket, mindig ezt a legmélyebb fájdalmat kell hogy érezzük. Mi nem láttuk ugyan a jó Jézust, miként a tanítványok színről-szinre, de könnyü elgondolnunk szomorú sorsukat, s bizonytalán úgy érezzük, hogy ha lehetett volna, megis mentették volna életét. Eppen ezért van az, hogy a tanítványok egyikét Judást, a ki az ellenség kezébe adta Jézust, megvetjük szivünkben, Pétert, ki annyira gyenge tudott lenni, hogy megtagadta, sajnáljuk, s Máriával és a többi asszonyokkal és Jánossal szeretnénk mi is elmenni sirjához, hogy sirjunk ki bánatunkat.

Nagyon tanulságos dolog az, a mi az árván maradt tanítványoktól történt. Judás elpusztította életét, mert nem tudta elviselni a szégyent. Péter és a többiek szinte negyven napig tűnődtek, hogy mit tevők legyenek. Összegyültek éppen abba a városba, Jerusálemba, a hol mesterüket elfogták, elítélték és halálra vitték. Elhatározták magokban,

*) Murányi Farkas Sándornak, Dávid Ferencz első unitárius püspök halála 300 éves ünnepélyén, a székely-kereszturi zsinaton pályadíjat nyert „Dávid Ferencz emlékezete“ című jeles óda szerzőjének írói neve.

hogy ott lesznek mindaddig, a míg mesterük, a mint megígérte volt, el fog jóni. A Judás helyére választottak egy új tagot Mátyást. Azután várakoztak, töprenkedtek és dolgoztak. Milyen sok szép és emlékezetes dolgot mondott nekik a mester! Hányszor vigasztalta meg, a mikor csüggedeztek és kételkedtek. Még a fülökbe csegett, mit az utolsó vacsoránál mondott: „nem iszom a szőlőtőkének gyümölcséből, miglen eljövend az Isten országa.“ S nem egyszer kérdezték, vajjon miért mondotta volt, hogy elrontom az Isten házát és harmadnapra felépitem azt. Nyugtalan volt lelkök, mert mind jobban érezték, hogy mily kevéssé becsülték a kedves mestert, a míg élt. De mindeniké között feltűnt a Péter nyugtalansága. Hiszen őt a mester kösziklának nevezte s mégis ő volt, ki megtudta tagadni.

Midőn a pünköst napja eljött volna, eljött a vigasztaló is. Az égből zendülést hallottak és a szent lelkesedés tüze megtöltötte mindnyájukat. A félelem bátorság lett szívökben. Jézus Krisztus, kitől az imént remegtek, megjelent közöttük. Bár szemükkel nem látták, szavait hallották, s példájával útmutatójok lett. Megszólaltak, s szavoknak a nép hitelt adott s százan meg ezeren követték. „A sokaságnak pedig, mely hitt vala, szívök és lelkök egy vala.“

Boros György.

Egy derék tanító.

— Sárdi József szül 1821-ben, meghalt 1887-ben. —

Az életünk, s általán vallásközönségünk egy, bár zajtalan, de kiváló munkásságu tagját veszttette el, kolozsvári unitárius énekvezér és tanító Sárdi Józsefben, az ő 66 éves korában békövetkezett szomorú halálával.

Elhunyt barátunk az 1846. évben a felsőbb tanfolyamokat szép sikerrel bévégezvén egyházi és világi előnyösebb pályák is állottak előtte; de ő mester — mai nyelvünken — kántor-tanító lett. E pályára vonzotta és utalta vallásos érzülete, kiváló szép hangja s a tanítás iránt való szeretete. Hivatalát vidéki népesebb pár ekklesiánkban kitünő eredménnyel folytatván, kolozsvári ekklesiánk választotta meg kántorának; ezzel eljutott a legmagasabb polczra, melyre választott pályáján érhetett. Itt is szép éneklésével az ekklesia leányiskolájának vezetésével, mint jó énekvezér és jó tanító, s mint humanus szerény, értelmes, művelt ember közbecsülésben részesült.

Az egyházi Főtanács 1861-ben egyházi tanácsossá választotta. E

minőségében józan ítéletével s különösen azért, mert vallásközönségünk vidéki és központi viszonyait ismerte alpapi törvényszékünkben, mint egyházi törvénykezésünkben jártas és gyakorlott, sok szép szolgálatot tett. Midőn a D. F. E megalakítása forgott szóban, igazi ifjui hévvel kapott az eszmén, s tanító társai között legelső volt, ki alapító taggá lett. —

A becsülettel megfutott földi pálya után halhatatlan lelke méltán élvezi az örök boldogságot.

Egyleti élet és munkásság.

Minden követ meg kell mozdítanunk, hogy ne találtassék egyetlen egy unitárius belső ember is, a ki a „Dávid Ferencz Egylet“ tagjai sorából hiányozzék, ne legyen egy pap és tanító se, kinek író asztalán az „Unitárius Közlöny“ és „Keresztény Magvető“ fentalálható ne legyen! Barabás Lajos barátunk a kereszturi fiók-egylet titkára kötelesség érzete nyilvánítja ezt a felhívó szöveget. Ebben az ügyben a körü gyűlés elébe indítványt is fog terjeszteni, melyben a megoldás módzatai lesznek feltüntetve.

Reméljük, hogy rövid idő alatt megismertethetjük az indítványozó tollából, mind az indítványt, mind a kör határozatait.

Édes testvérek vagyunk. Sántha Károly ev. luth. lelkész ur, kinek pályanyertes énekét fennebb közöljük, nemcsak jeles énekszerző, hanem kitűnő keresztény is, a mint ez nyilván kitetszik, következő fontos, s előtünk becses nyilatkozatából:

Nagyon örülök, hogy így találkozhattam az én unitárius testvéreimmal, a kiket mindig nagyon becsültem. S valóban — s ezt nyíltan ki merem mondani — nagyon csodálkozom, hogy vannak a protestáns testvérek között oly elfogultak, a kik nem tudják belátni, hogy mi a z unitáriusokkal édes testvérek vagyunk. Az unitárius vallásnak van jövője s van jövője a prot. vallásnak, de nincs jövője az elfogultságnak.

Én így gondolkozom, így írok, így élek. Így írok legközelebb megjelenő imádságos könyvemben: Buzgóság könyve, melyet a Luther-társaság ad ki. Ebben is olyanok imádságaim, melyek ág. ev., ev. ref.-nak, unitáriusnak egyaránt valók. Hisz Luther sem akart lutheránusokat teremteni, hanem a Krisztus által Istenben hívő keresztényeket.

300 darab unitárius templomi énekes könyvre volna szükségünk! Mult számunkban elmondott felhívó szavunk visszhangra talált és pedig első helyen is főpásztorunk Ferencz Józef püspök ur szívében. A czélt helyesnek tartja s arra át is adott 10 darab énekes könyvet. Második helyen egy nőről Pálffy Dénesné Br. Bánffy Jo-

sefa önagságáról kell feljegyeznünk, hogy szintén 10 énekes könyvet adott és pedig a tarcsafalvi egyháznak, mivel az ifju lelkeszt Úrmösi Sándor aát megkezdett buzgó munkásságában segíteni óhajtja. Ez újabb módja a cél megvalósításának s óhajtjuk, hogy egyházaink pátronusai és pátronái hasonló nemes elhatározásra buzduljanak. Stein János könyvárus ur célunk elérésében segitendő, azt a szives ígéretet tette, hogy az Egylet javára minden tíz énekes könyvre egyet ingyen ad, a mit az utóbbi vásárlással kapcsolatban már meg is tett. Köszönjük! Egy templomi énekes könyv 60 kr.; halotti 40 kr.

Népkönyvtárt kell teremteni! Ez a jelmondat, nagy örömünkre, visszhangra talált sokfelé. Murányi Farkas Sándor ur, kinek a „Székelyekhez“ szóló szép költeményét jelen számunkban közölni szerencsések vagyunk, nemcsak jó költő, hanem nemes szívü ember is. Már husz éve, hogy gyűjt nejjével egy népkönyvtárat, mely ma már 300—350 kötetből áll s a magyar költők teljes gyűjteményét s más jeles írók műveit tartalmazza. A szép könyvtárt a kolozsi unitárius ekllesiának szánta, mint a hol született. Jó lenne ha a kolozsiak önképző kört alakítanának s a magok erején kezdenének szokni a könyvek megbecsüléséhez, mert különben a nemes szándék nem fog czélt érni. — A tarcsafalvi önképzőkör javára Pálffy Mari k. a. e kör lelkes pártfogója nyolcz művet ajándékozott. — Mult számunkban jelzett könyvgyűjteményünket Boros Györgyné újabban szaporította egy szép irodalmi lap egy évi folyamával.

Megbánta Szász Gerő ur, hogy a „Protestáns Közlöny“ nevében annyi hizelgőt mondott a „Dávid Ferencz Egyletről,“ s most a saját nevében olyan prédikációt tart az Egyletről, a „Keresztény Magvetőről,“ az „Unitárius Közlönyről,“ az „Unitárius kátéről“ s még sok más kicsiny és nagy dologról, a melyet már, bár váltig sajnáljuk, nem tartunk elég keresztényiesnek arra, hogy olvasóinkkal közöljük. E helyett mi is Pál apostollal azt mondjuk mindazoknak, a kiket illet, hogy: „a testnek cselekedetei pedig nyilván vannak, melyek ezek: ... haragtartások, versengések, irigységek, haragok, patvarkodások, visszavonások, pártütések, gyűlölségek, gyilkosságok, részegségek, dobzódások és ezekhez hasonlók, melyekről ezt eleve mondom néktek, miképpen az előtt is mondtam: valakik ilyen dolgokat cselekesznek, az Isten országának örökösei nem lesznek. De a léleknek gyümölcse ez: szeretet, öröm, békesség, jóság, hit, alázatosság, mértékletesség ... Ha lélek szerint élünk, lélek szerint is járjunk. Ne legyünk hiu dicsőség kívánók, egymásnak ingerlői és egymásra irigykedők.“ Galatai levél 5 rész. 19—26 v.

Tordáról tizenegy új tagot jelentett bé Iszlai Márton ur, nyolczat Csongvai Béla ur. Fogadják köszönetünket.

Aranyos-Torda körben egyesek buzgósága kezdi felébreszteni az Egylet iránt való érdeklődést. Máté Sándor énekvezér ur Szent-Mi-

hályfalváról egyszerre hat tagot küldött. Ebben a körben egészen az egyéni kezdeményezésre van bízva a hiveknek az egyletbe bevonása, mivel fiók-egylet mindeddig nem alakult. Van reménységünk, hogy minden egyházban akad egy-egy lelkes barátja hiveinknek, s különösen belső embereinkre bizalommal tekintünk

Bágyonban 30 évvel ezelőtt, harangozás alatt a hivek, s főleg a fiatalság felszaporodva, mint a juhnyáj, úgy ellepte a templom körüli tért. Ha a mester be ment az általa oktatott tankötelesekkel, utána haladtak mindnyájan és énekeltek leányok, asszonyok, férfiak és legények, mintha parancsolva lett volna. Lélekemelő volt hallani és látni, hogy meg telt a tágas templom. A közelebbi ünnepen alig volt 30—40 lélek az 1200-ból a templomban apraja nagygya, s alig énekeltek két férfi, kik még a felekezeti iskolából kerültek volt ki. Szomorú körülmény, de igaz. A nyári vallástánítás van husz éve, hogy megszűnt. Mióta a községi iskolát felállították, legfennebb három hónap alatt, hetenkint két délelőtt tanít valakit a mester a vallásból, a két nemből ugy 40—50-nek, holott 200-on felül van a tankötelesek száma, tehát ez csaknem semmi a régi felekezeties oktatást tekintve. A vallásos ének tanulás kiment szokásból, s azért a templomban ezután csak a mester fog énekelni. A confirmálás is szinte csak olyan, a régihez hasonlítva. Fele sem tud olvasni s a jelenlegi iskolázás eredménye egyéb nem is lehet. — Ezeket a sorokat olyan helyről vettük, a honnan jól meg lehet ismerni a dolog valódiságát. Ohajtjuk, hogy pár esztendő múltán Bágyonról, mint követendő példáról szólhasson mindenki.

Alsó-Rákoson Mátyás János buzgó ifju lelkész vezetése alatt az unitárius hivek gyakori gyűléseket tartanak. A lelkész felolvass valamely közérdekű dolgot, gazdasági és kerteszeti oktatást ad, s 35 kepezetű híve közül rendszeren egy sem marad el.

Vargyason az olvasó kört szép számmal látogatják s olvasáson kívül a gyakorlati számolással és a törvények ismertetésével foglalkoznak. Vezetők a helybeli tanítók.

Hod-Mező-Vásárhely. Egyházközségünkben a felvilágosultság és humanismus jelen korában is lépten-nyomon felekezeti szűkkeblőséggel s gyűlölésséggel kell találkozoznunk; de hát támadott-e valaha valamely jó e földön, minek akadályai is ne lettek volna? s a minek ne kellett volna leszámolnia a nagy többség előítéleteivel, ellenkezésével? Mi a körülményeket az apostol intése szerint „nagy öröm gyanánt tartjuk, tudván azt, hogy a mi hitünknek próbáltatása békességtűrést nemz,“ s a külső nyomás csak egységünket, egyetértésünket növeli. Másfelől helyzetünkben vigasztal, munkánkban lelkesít ügyünk nemes tisztaságának tudata, — az a meggyőződés, hogy valamik a Krisztus evangeliuma szellemében járunk és élünk: az Isten atyai szeretete áll őrt munkánk felett.

A külső gazdasági munkák ideje megszűnván, hiveink megújult

buzgalommal térnek a lelki munkára, a hit dolgaira. Isteni tiszteleteink mind inkább népesednek s a téli napok csendjével valláserkölcsei munkásságunk több és több tért foglal.

Előjönnek ismét a mult téli foglalatosságok; énektanulás, dalkör, felolvasások stb. A mult tél folyamán templomi s halottas énekeinknek csak egy részét gyakorolhattuk be; az idén elővesszük a többieket. Egyházi dalkörünk a mult télen, mint új, még csak a kezdet nehézségeivel küzködött; bár mindennap egy-egy lépést tett előbb, de nem csodálhatni, ha azon pár hónap alatt csak a közepes szivonalig emelkedett; a kezdet nehéz... hanem a folytatás már könnyebb. Ma férfiak és nők kettőzött buzgalommal fáradoznak emelésén s az eddig elért eredmény méltó jutalma fáradozásuknak; szép énekük gyönyörrel tölti el lelkünket...

A mult tél folyamán tartatni szokott felolvasások — hiveink körében — ismét előkerülnek. Ezekkel az élénkbe tüzött czélt (a hiveink egymás — és egyházunk — közötti egysége erősbbítését) nagyban megközelítettük. A város messzebb pontjain lakó Atyánkfiait többször összegyűjtöttük; vallásunk és egyházunk ügyeivel bővebben ismertettük, foglalkoztattuk. Hogy ezzel lelki vágyukat teljesítettük, mutatja az, hogy a hallgatóság száma folyton gyarapodóban volt. Kezdetben csak 30—40, utóbb 100—150 hitsorsosunk vett részt. Ezen kívül élénk érdeklődésük tanúsága az a körülmény, hogy a mult tél folyamán egyházunk könyvtárából az általuk kivitt vallásos olvasmányok száma az 500-at meghaladja. Megjegyzem, hogy ezek között különös kedvességben állanak népünk előtt az „Unitárius Kis Tükör“ és az „Unitárius Kis Könyvtár“ füzetei. Kár, hogy erdélyi egyházközsegeink nagyobb részében népünk ezeket kevésbé ismeri. Ohajtandó, hogy minél szélesebb körben elterjesztessenek, nem is említve azt, hogy az „Unitárius Káté“ a Biblia mellett minden unitárius család asztalán, vagy könyves polczán a fődisz kellene hogy legyen. Itt fontos teendő vár a „Dávid Ferencz Egylet“-re s nem kétlem hogy ezt szem előtt is tartja. A biblia terjesztést megkezdette már; idő folytán halad a többi is.

Csaknem elfeledém megemlíteni azt, hogy e tél folyamára vettük tervbe egy egyházi magtár alapítását. Hitrokonaink buzgalma, bizom, hogy meghozza a várt sikert. A kezdet kicsiny lesz, de a jövőre sokat ígérő.

Ajtai János, s. lelkész.

Felolvasó gyűléseink között a negyedik f. hó 29-re, vagyis akkorra fog esni, a mikor lapunk már lelesz zárva. Kovácsi Antal tanár ur: Luxus a nevelésben: Grätz Mór ev. lelkész ur: Egy reformátor családi körében czimek alatt olvasnak fel. Jövő számunkban bővebben. Február 26 án tartandó felolvasásra felhívjuk olvasóink figyelmét. Felolvasnak: Kőváry László ur: Társadalmi kérdésről: Fanghó Gyujtó Izabella ónga: Az anyáról. A felolvasások az unitárius főiskola nagy termében tartatnak.

Köszönet nyilvánítás. A Dávid Ferencz Egylet tagsági díjában

Kolozsvárról Fekete Pál ur 25 frtot és egy évi kamatját 2 frt, összesen 27 frtot; Petrichevich Horvát Borbára öngá 20 frtot; Barabás Károly ur (rendes tag) 2 frt 50 krt. fizettek Fogadják legszívesebb köszönetünket a lelkes áldozatért s a szép példa-adásért.

A szerkesztőség kéri a fiók-egyletek titkárait, az irodalmi bizottság tagjait és a lelkes s tanító urakat, hogy közlésre szánt dolgozataikat legkésőbb a hónap 15-ig, s tudósításaikat 20-ig sziveskedjenek beküldeni, mert különben abban a hónapban nem használhatja fel.

Hazánk és a külföld.

Az angol unitárius társulat elhatározta, hogy különösen az atheisták s ezekhez hasonló istenttagadók téves tanai terjedése ellensúlyozására, nyilvános isteni tiszteleteket fog tartatni az országban mindenfelé. Ebből a célból felhívja a papokat s főképp a fiatal embereket, hogy segítséget nyújtsanak. A költségek fedezésére az adakozás megkezdődött s az első közlemény szerint már mintegy hétezer forintot irtak alá. Huszezer forintot számítanak a költségekre.

A székely-kereszturi algymnasium új tanári széke és saját alaptőkéje javára A.-Siménfalván dalestélyt rendez, a melyről mi is megemlékezünk, mert egyikfelől a kör munkásságáról tesz tanúságot, s másfelől azért, mert oly alkalom, a melyet szegényebb sorsu híveink is felhasználhatnak arra, hogy a gymnasium segélyezéséhez hozzájáruljanak.

A brudbányán az orgona-alap javára bált rendeztek s 200 frt tiszta jövedelmet kaptak.

Gordon Sándor barátunk egyik angol ujságban, a „Christian Life“-ban, szép vezér cikket irt a dévai leányegyház megalakulásáról.

Irodalom.

Ebben a rovatban a szerkesztőséghez beküldött műveket, terünkhez mértén, ismertetni fogjuk.

Imák és beszédek füzete jelent meg a Dicső-Szent-Mártonban tartott unitárius zsinat emlékére. Mint emlék kedves lesz mindazok előtt, a kik a zsinaton jelen voltak s buzgóságot és gondolatot meríthet belőle minden olvasó. Tartalmaz öt beszédet és több imát. Ára 30 kr.

A Keresztény Magvető két havi folyóirat a szabadelvű theologia edzett bajnoka a XXIII. évfolyamra hirdet előfizetést 2 frtjával. Legujabb száma is méltó a többihez.

Egyházi ének-dallamainkat Iszlai Márton ur újabban hárommal szaporította. Sántha Károly most közölt énekét és Pósa Lajos két költeményét látta el sikerült, szép dallamokkal.

Olvasóinkhoz.

Az „Unitárius Közlöny“ második s következő számai csak azoknak a tagoknak küldetnek, a kik tagdíjajukat 1888-ra is befizették.

A megfelelő példányszámok a szerkesztőségnél, illetőleg a fiókegyleti pénztárnokoknál félre lesznek téve, s a díj befizetése után azonnal kiadatnak. A választmány intézkedését teljesen indokolja az a körülmény, hogy a közlőnyt a tagsági díj fejében adja. Mi a magunk részéről nemcsak arra kérjük az Egylet tagjait, s lapunk barátait, hogy tagdíjajukat előre pontosan befizessék, hanem kérjük arra is, hogy **mindenki szerezzon maga mellé legalább három új tagot még.**

Az Unitárius Közlöny megszerzése feltételei: Alapító tagság 10 frt. Rendes tagság 5 évre kötelezőleg, évenként 1 frt Előfizetés 1 frt 20 kr

A díjak Bágyi Kálmán egyleti pénztárnoknál fizetendők: Kolozsvárt, pénzügyi palota. *Szerkesztőség.*

Nyilvános nyugtázás.

Első közlemény.

A Dávid Ferencz Egylet pénztárába fizettek:

A l a p i t ó k 10—10 frtot: Daniel Gábor Székely-Udvarhely, Dr. Székely Ferencz Budapest, Sikó Kanuth Nyulas, Dr Nagy János Rostás, Rákosi István Abrudbánya, Özy Vass Miklósné Szt.-Abrahám, Elekes József Sz.-Udvarhely, Dr. Pataky Leó Kolozsvár, Ürmössy Miklós Budapest, Daniel Gábor képviselő Budapest, Dr. Hajós Béla Baróth, Kispál Sándorné Fejér Róza Szeged, Szabó Lajos Debreczen, Simén Elek Kolozsvár, Raffaj Károly Uj-Székely, Zsigmond Dezső Kolozsvár, Benzúr István (86) H.-M.-Vásárhely.

R e n d e s t a g o k 1 frttal 1888-ra: Szigethy Mózes Kolozsvár, (1886—89) Sártha Károly Sár-Szt-Lőrincz, Nagy Sándor Szucsák, Fekete Mihály Kolozsvár, Sikó Kálmán M-Ujfalú, Váradi Károlyné, Magyar Mihály, Létai Domokos, Dombi Béla, Gróf Teleky Sándor, Haller Cornélia, Kolozsvár, Jéger Kálmánné Haller Irma Szatmár, Kollman Herman Ó-Fenes, Nagy Miklós Torda, Zsakó János, Csongvai Lőrincz Toroczko, Csongvai Béla Torda, Figura Dániel (1885—86), Számetz András (1886) Schiller Imre (86) H.-M.-Vásárhely.

Bágyi Kálmán, pénztárnok.

T A R T A L O M.

Ének gyermekek számára. Költemény. Sántha Károlytól	49	Egy derék tanító.	58
Miként biztosítsuk életünket? Kovácsai Antaltól	50	Egyleti élet és munkásság	59
A székelyekhez. Költemény. Murányi Sándortól	52	Hazánk és a külföld	63
Az első keresztény gyülekezet. Boros Györgytől	57	Irodalom	63
		Olvasóinkhoz	64
		Nyilvános nyugtázás	64

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvártt (Bel-középutca).